

Raport CASE: Branża tytoniowa w Polsce przyniosła budżetowi państwa 38,6 mld zł w 2023 roku

Według najnowszego raportu *Wpływ produkcji wyrobów tytoniowych na polską gospodarkę*, opracowanego przez ekonomistów z Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych (CASE), w 2023 roku wpływy podatkowe z sektora tytoniowego stanowiły aż 8% całkowitych dochodów podatkowych budżetu państwa.

Jesteśmy wiodącym graczem w Unii Europejskiej

Polska pozostaje liderem produkcji wyrobów tytoniowych w Unii Europejskiej, odpowiadając za 39% wspólnotowego rynku, wyprzedzając takie kraje jak Rumunia, Niemcy czy Grecja. Pod względem wartości produkcji sprzedanej Polska także utrzymuje dominującą pozycję z 30% udziałem w rynku UE.

W zakresie produkcji surowca tytoniowego Polska zajmuje trzecie miejsce w Unii Europejskiej (po Włoszech i Hiszpanii), odpowiadając za 18,1% unijnej produkcji. W kraju działa około 3,5 tys. gospodarstw uprawiających tytoń, zatrudniających łącznie około 20 tys. osób. Liczba miejsc pracy w sektorze tytoniowym i w sektorach z nim powiązanych to 28,9 tys. w przeliczeniu na pełne etaty. Liczba osób, których praca ma związek z wyrobami tytoniowymi, to ok. 560 tys.

Kluczowe znaczenie eksportu i wysokie inwestycje

Aż 85% wyprodukowanych w Polsce papierosów trafia na eksport, głównie do krajów Unii Europejskiej. Całkowita wartość eksportu wyrobów tytoniowych oraz nieprzetworzonego tytoniu w 2023 roku wyniosła 24,7 mld zł, co oznacza wzrost o 26% w porównaniu do roku poprzedniego.

Inwestycje w przemyśle przetwórstwa tytoniu również dynamicznie rosną. W 2023 roku ich wartość przekroczyła 900 mln zł, co oznacza wzrost o 171% w porównaniu do roku poprzedniego i najwyższy poziom od 2020. Inwestycje w ostatnich latach ukierunkowane były przede wszystkim na rozwijanie potencjału produkcyjnego nowatorskich wyrobów tytoniowych oraz tworzenie tzw. centrów usług wspólnych, które zajmują się działalnością wspierającą produkcję i dystrybucję wyrobów tytoniowych.

Dochody budżetowe

Wyroby tytoniowe trafiające na rynek krajowy obciążone są akcyzą i podatkiem VAT. Te podatki mają znaczący udział w cenie pojedynczego papierosa. Jednocześnie, przedsiębiorstwa aktywne w łańcuchu produkcji odprowadzają podatek CIT, a ich pracownicy PIT.

„W 2023 roku wpływy z podatków akcyzowych i VAT na wyroby tytoniowe wyniosły 37,8 mld zł, stanowiąc 8% całkowitych dochodów podatkowych na poziomie centralnym, gminnym, powiatowym i wojewódzkim.” – wyjaśnia dr hab. Jan Hagemeyer, prezes CASE.

Przyszłość sektora tytoniowego – szanse i zagrożenia

Raport CASE wskazuje, że sektor tytoniowy w Polsce znajduje się w przełomowym momencie, który zadecyduje o jego przyszłości.

- W scenariuszu pozytywnym, który wiąże się z utrzymaniem dynamiki inwestycji obserwowanej w poprzednich latach i rozwojem produkcji wyrobów nowatorskich, korzyści gospodarcze z tytułu działalności sektora wyniosłyby dodatkowo 40 proc. w stosunku do tego, ile wartości dodanej generuje łańcuch produkcji i dystrybucji.
- W scenariuszu negatywnym, obejmującym wzrost obciążeń podatkowych i spadek aktywności inwestycyjnej, znaczenie sektora w gospodarce może zmniejszyć się o podobną skalę.

W najbliższych latach zmieniać się będzie prawo unijne i polskie. Do najważniejszych przyszłych zmian należą, planowane podwyżki podatku akcyzowego w latach 2025–2027 oraz możliwe wprowadzenie nowych regulacji dotyczących dodatkowego opodatkowania płynu zawartego w papierosach jednorazowych, a także objęcie akcyzą urządzeń do używania wyrobów nowatorskich i e-papierosów.

Zmiana tzw. mapy akcyzowej zakładająca przyspieszenie podwyżek akcyzy w kolejnych latach spowoduje, że ceny papierosów wzrosną do 2027 o 61% w stosunku do 2023 r. Jeśli podwyżki akcyzy będą potem kontynuowane w dotychczasowym tempie 10% rocznie, ceny w 2030 będą już ponad dwukrotnie wyższe niż w 2023 r.

Objęcie jednorazowych e-papierosów dodatkową akcyzą w wysokości 40 zł za sztukę, dodatkowa opłata wydaje się dobrze realizować zakładany cel zmiany przepisów, czyli ograniczenie popularności tych wyrobów, w szczególności wśród młodzieży. Objęcie akcyzą urządzeń wielorazowych według przedstawicieli branży spowoduje znaczące koszty dostosowawcze, niewspółmierne do przychodów budżetowych.

CASE – Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych
CASE – Center for Social and Economic Research

Kontynuacja analiz CASE

Publikacja CASE stanowi kontynuację dwóch poprzednich opracowań *Wpływ produkcji wyrobów tytoniowych na polską gospodarkę z 2018 i 2020 r.* Szczegółowo ukazuje branżę tytoniową oraz jej znaczenie dla gospodarki, biorąc pod uwagę między innymi strukturę tego sektora, wpływ na rynek pracy w Polsce oraz jego udział w PKB, w tym aktywność inwestycyjną. Raport poddaje analizie również sposób opodatkowania wyrobów tytoniowych w Polsce w porównaniu do innych krajów europejskich, jego zmiany w ostatnich latach oraz znaczenie dla dochodów podatkowych państwa.

CASE – Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych jest prywatną, niekomercyjną i niezależną fundacją naukową, której misją jest dostarczanie obiektywnych analiz ekonomicznych i upowszechnianie konstruktywnych rozwiązań problemów gospodarczych. CASE zostało założone w 1991 r. w Warszawie i dziś jest czołowym think tankiem w Europie Środkowej i Wschodniej oraz instytucją rozpoznawalną na świecie. CASE prowadzi badania w zakresie kształtowania polityk i pomocy badawczo-rozwojowej w obszarach: wzrost i handel, polityka fiskalna, rynek pracy, polityka społeczna i demografia, innowacje, polityka energetyczna i klimatyczna. Zespół CASE, międzynarodowa sieć Fellows i blisko 1000 współpracujących ekspertów gwarantują rzetelne badania naukowe (jakościowe i ilościowe), innowacyjne metody badawcze oraz wypracowują godne zaufania rekomendacje.